

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar.) — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamešne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se tiskne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Ptujski tabor odložen.

Blagi narodnjaki ptujskega okraja sklenoli so na male meše den pozvati slovensk narodni shod, da bi narod dobil prilike javno naglašati svoje želje, svoja zahtevanja v raznem oziru. V to svrho je voljen bil odbor. Visti odbor izvoljen bil je g. dr. Vekoslav Gregorič, odvetnik v Ptui, kot predsednik, č. g. Božidar Rajč, župnik pri sv. Barbari v Halozah, kot namestnik, g. A. Jurca, trgovec v Ptui, kot blagajnik, in g. Fr. Poljanec, odvetniški koncipijent v Ptui, kot tajnik. Tabor bi se imel vršiti pod milim nebom na travniku blizu železniške postaje ptujske, in ki je last č. oo. minoritov v Ptui.

Predmeti pa, o katerih bi se naj bilo javno razpravljalo, bili so tako odbrani: I. „Uradi na Slovenskem in slovenščina“ govori g. dr. Zarnik, odvetnik v Ljubljani; II. „Kako kmetu pomagati v gospodarskem oziru?“ govori g. Ivan Kukovec, deželni poslanec iz Ljutomer; III. „Šolstvo“ govori g. profesor Šuklje iz Dunajskega Novega mesta; IV. „Volilni red naj se spremeni“ govori g. dr. Vošnjak, državni poslanec celjskega volilnega okroga; V. „Sedanji položaj Slovencev“ govori č. g. Božidar Rajč, župnik pri sv. Barbari v Holozah. Med točkami posameznimi vršiti je se imelo petje in godba. Tako je bilo nameravano taborovanje osnovano.

V nenavzočnosti g. predsednika je dne 13. avgusta t. l. č. g. Rajč vložil prošnjo pri c. k. okrajnem glavarstvu ptujskem, naj vlada dovoli tabor. Okrajni glavar g. plem. Premierstein je precej dne 16. avgusta t. l. odgovoril, da ne more dovoliti tabora. Odbor zamore se zoper to pritožiti do 30. avgusta t. l. pa kakor se kaže ni upanja, da bi sedaj tabor bil dovoljen od vlade in toraj ni mogoče, da bi se vršil dne 8. septembra ali na male meše den.

Iz jako zanesljivega vira znamo, da nam vlada taborovanja v Ptui ni dovolila morebiti kakor da bi sploh taborov ne trpela ter Slovincem

javne takšne shode hotela zabraniti. To ni pravi uzrok. Velikoveč vlada jih ne želi sedaj, letos, to pa zaradi posebnega političnega položaja, v katerem se nahajamo. Drugo leto jih nikakor ne misli več braniti in takrat se hočemo Slovenci vzdignoti povsod, ter v vsakem slovenskem okrajnem glavarstvu pozvati tabor. Potrpimo toraj še do tiste dobe pa pripravljajmo se tudi krepko in čvrsto na isti čas. Ptujski tabor toraj ni vseskozi prepovedan ali zabranjen, ampak le na ugodnejši trenutek — odložen! Tako mislimo, tako želimo in upamo!

0 ljudskem šolstvu na slovenskem Koroškem.

(Spisal V. J.)

II Kako pa je z našimi učitelji? Na dvozrednih šolah je večinoma eden učitelj Nemec, kateri slovenski ne razume. Na tri- in več razrednicah je isto tako, da navadno le eden učitelj slovensko govori. Kaj neki bi naši Nemci rekli, ako bi se na nemških šolah nastavljali nemščine nezmožni učitelji? Ali bi ne upili in strašno razsajali? Gotovo in to po pravici! Zakaj pa bi mi Slovenci ne smeli protestirati proti takemu nenačnemu početju naših šolskih oblastnj? Kar pa je slovenskih učiteljev, teh je velika večina nemškutarjev, to je tacih, kateri svoj materni jezik zametujejo in le nemščino hvalisajo. Pokazali so dovolj jasno, da so nasprotniki naroda našega slovenskega, ko so drug za drugim pristopali k društvu „deutscher Schulverein“. Nek nadučitelj izrazil se je uže večkrat: „ich bin satt, wenn ich nur ein windisches Wort höre,“ t. j. sit sem, ako le slovensko besedo slišim. Ali s takim govorjenjem ne kaže, da on zametuje in zasramuje materni svoj jezik? In taki učitelji podučujejo našo mladino! Ali niso resnične besede Slomšekove, da učitelji naši izpodkopavajo pri mladini ljubezen do svojega materinega jezika, do roda svojega? Ali niso to dovolj žalostne razmere?

Da pa naši učitelji slovenski jezik iz šole in tudi vsakdanjega življenja izbacujejo, kaže resnica,

da otrokom zapovedujejo med seboj le nemško pogovarjati se, ljudstvo le nemško pozdravljati in lehkó imenujemo učitelje, kateri deco v šoli kaznujejo, kedar jim je zatožena, da se slovensko pogovarja in slovenski pozdravlja. V šoli daje učitelj vse zapovedi le v nemškem jeziku, z otroci le nemško govori, ako ga razumejo ali ne, to je vse edno — saj je sedaj narobe svet, zakaj bi se tudi pedagogična načela na glavo ne stavila? — Materni naš jezik se toraj v naši domači šoli ne le zanemarija, ampak čisto izbacuje in vendar je trdil nemški Ritter, da se nam nikakšna krivica ne godi.

Sedaj pa pojdimo v šolo in pogledimo si šolarčke prvega leta. Kaj zapazimo? V začetku se v materinem jeziku, uči ali čez nekoliko tednov pride nemščina na vrsto in vse se muči, učitelj s otroci, otroci pa s tujim, jim neznanim jezikom tako, da se nam iz srca smilijo. V enem letu se morajo naučiti slovensko in nemško brati in pisati. Pa še to malo materinščine bilo je našim nemškovalnim učiteljem preveč. Sklenli so v nekem svojem društvu, da naj bi se naši otroci učili najpopred nemški in potem še le slovenski brati in pisati, to se pravi: hoteli so slovenščino čisto iz šole potisnóti, kajti ako bi bila njih želja obveljala, rekli bi bili pozneje: sedaj itak ni potreba več slovenščine, ker je v višjih oddelkih vse le nemško. Ali ni to narobe svet? Ali se ni našim gg. učiteljem v glavi mešalo? Kaj neki bi storil slavní učitelj Pestalozzi, ako bi bil mogel iz groba vstati in bi bil to neumnost slišal? Gotovo bi prejel za metljo in take ljude po zasluženji brez usmiljenja vun pometel.

V višjih oddelkih pa je vse nemško; nobene slovenske knjige tu več ne najdeš, ne slišiš več slovenskega glasu, vse je nemško, kakor gori v „rajhu“. Ni se toraj čuditi, da otroci najvišjega oddelka slovensko brati ne znajo. Da je to resnica, kaže nam pritožba vseh slovenskih katehetov na slavno škofijstvo, v kateri zahtevajo odstranitev teh nenaravnih razmer. Sedanja naša šola toraj deluje tudi krščanskej izreji naših otrok nasproti.

Ali se pa naši tako šolani otroci tudi nemščine do dobrega naučijo? Nikakor ne. Le daj si od enega naših izšolancev nemšk list pisati in videl bodeš, koliko in kakšnih kozlov bodeš dobil. Slovenskega pisma pa uže celo ne morejo spisati, ker se slovenščine nikdar učili niso. Tako toraj naši otroci niti slovenščine niti nemščine ne znajo. To je žalosten sad nemškutarije!

Sedaj vprašamo: Ali se nam res nikakšna krivica ne godi? Ali se pri nas spoštuje §. 19. državnih osnovnih postav? Sveta dolžnost naša je usmiliti se mladine naše, da ji bode prilika dana v domačej šoli prav izobraževati se.

Kako naj bode naša domača šola osnovana, da bode mladini prav koristila in kaj nam je

storiti, da se naše šole v tem smislu preustrojijo, hočemo razložiti v drugem delu našega spisa.

(Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Kaj s sadonosnim drevesom po toči poškodovanim storiti.

Huda toča naredi, da drevje najmanje tri leta boleha. Na velikem drevesi se da le malo početi. To presega človeške moči. Kdo bi mogel vse vejevje oblesti in s čim omaziti. Drugače pa je pri še mladih drevescih, do katerih je mogoče priti in pri katerih se tudi z mažo dohajati more.

Tam, kamor točo na deblo, vejo ali na grano vdari, se koža ali prav za prav skorja prebije, zmučka in od dosedajne zveze izlušči. Skorja odstopi od ličja, od beline in od najmlajših lesnih tkanin. Imenovani deli pa so poglavitni sprevajavci sočni, posredovavci rastlinskih snovi med koreninami in med listjem. Če se toraj skorja odbije ali kakor koli uniči, se te plasti, po katerih se sokovi pretakajo neposredno solnčnim žarkom in zraku izpostavijo, se posuše in tako nesposobne postanejo nadalje rastlinske sokove, toraj rastlinsko hrano, na dotična mesta sprevajati. Tako nastanejo po debelu, po vejah in granah hude rane, t. j. odlučeni goli prostori, na katerih ni več življenja, po katerih se sok od spodaj na vzgor in naopak ne more več pretakati. Po tem takem pa se drevo ne more več tako pravilno rediti, kakor bi trebalo, ono v rasti zaostaja, prav za prav iz prva celo preneha, na cvet in sad pa še misliti ni. Listje, grane in veje se začno sušiti in dostikrat drevo pogine, v najboljšem slučaju le po času okreva. Včasih, zlasti pri nekterih drevesnih sortah, kakor pri črešnjah, slivah, breskvah se začne drevesni sok po ranah cediti, ta sok na zraku in solnci zavreje, postane kisel in pokvari skorjo, ličje in belino okolo sebe. Tako se napravijo na takih mestih debele grče, objamejo okoli in okoli deblo ali vejo in zadržujejo ves sočni pritok. Iz tega nastanejo bolezní najprej črni prisad in slednjič rak.

Iz tega natančnega popisa pogubnih nasledkov toče je dovolj jasno, da mora vsak sadjerejec, kteremu je mar, da si drevje po toči poškodovano ohrani, da rane na debelu in vejah najprej vplivanju zraka in solnca odtegne, namesto odbite ali oluščene skorje drevesu drugo varovavno obvezo da, ktera gole soke sprevajajoče organe varuje, da se ne posuše.

Odbito in odčesnjeno skorjo je treba previdno izrezati, pa ne po strani, ampak rez mora se peljati naravnost na les, da rana prevelika ne postane in se tako držati in potegovati, kakor se drži, kedar se drevju pušča.

Brž, ko je rana vse odlučene in odbite kože prosta in osnažena, se mora z mrzlim pa tekočim

drevesnim voskom zamazati. Pod tako odejo se še isto leto napravi tanka kožna plastika, ktera potrebne soke sprevaža in drevo lepo varuje. Ko bi pa rana le prevelika bila, naredi se ob krajih obrobek, ki vedno bolj in bolj rano zarašča in jo v malih letih popolnoma zaraste.

Grane, ki so od toče prehudo obtolčene, je najbolje popolnoma porezati, da na njihovem mestu nov les izraste. Kolikor prej se tako delo opravi, toliko bolje je za drevo in tako je mogoče marsiktero drevesce pogina oteti.

Pravila dirkarskih društev štajerskih.

II. § 15. Tudi pri vožnjah z dvema konjema ne sme isti konj v skoku preteči dve zastavi, drugače zgubi pravico do darila.

§ 16. Kdor si od koga pričujočih pomagati da in mu, če tudi le za trenutek, vajeti prepusti, zgubi tudi pravico do darila.

§ 17. Proti koncu dirkanja na ravnej dragi mora najsprednji konj ono mesto obdržati, ktero je najprej imel, sicer je v nevarnosti pravico do darila zgubiti. — Zadnji konji pa smejo prednje, kateri morajo v sebi izvoljeni ravni črti ostati, preteči, kjer koli hočejo, na notrajni ali na zvonajni strani, če je le dosti prostora za to in nobeden dirkarjev s tem ni zadržan. — Kdor pa ktereга zadnjega konja zadržati hoče, na tak pravilen način naprej priti, zgubi pravico do darila.

§ 18. Za razsodbo vseh na dirkališču med dirkarji nastalih prepиров, ugovorov itd. je razsojevalni sod poklican, kateri obstaja iz pet gospodov. Zadostuje k veljavnosti razsodbe, ako so trije razsojevalci jednih mislij. Držati pa se imajo Dunajskih dirkarskih pravil.

§ 19. Dirkarji si morajo priskrbeti prepasnice ali šarpe, ki so jedne ali dveh barv in ki morajo najmenje 25 centimetrov široke biti.

§ 20. Kdor se v drugih, kakor v njemu odkazanih barvanih prepasnicah v red postavi, plača 10 gld. globe in si je sam kriv, ako ga od dirjanja izključijo.

§ 21. Nedostojnosti vsake vrste se po razsodbi odbora ali z globo v denarjih do 50 fl. ali pa z izključenjem kaznujejo.

§ 22. Vozniki, kateri so iz Dunajskega ali Linškega dirkališča izključeni, so jednako tudi iz Štajerskega izključeni.

§ 23. Kdor vsled pomote ali drugače nepravilno kakšno darilo prejme, dolžen je ga v treh tednih dati nazaj, inace je on kakor vsi, ki so to krivico zadolžili, s konji vred od Štajerskega dirkarskega društva izključen, dokler škoda ni poravnana in dokler oni, ki ima pravico do darila, ni prišel v posest tega darila.

§ 24. Srečkanje za prostore se godi na dan dirke.

Dopisi.

Iz Celja. (Sme seli duhovnik s politiko pečati?) Celjanka ali freimavrska „Cill. Zeitung“ meni, da se duhovniki naj ne pečajo s politikom in s dopisovanjem v časnike, to naj prepuščijo tem, ki so k temu bolj poklicani! Morda trgovci, advokati, zdravniki ali komedijanti? Celjanka želi, naj duhovniki lepo tiho denejo, roke križem držijo, med tem, ko bodo za nje politiko delali freimavrski pisarji, njih pridno ometavali z blatom ter njim jemali čast in poštenje pred ljudstvom. Kdo je pa kriv, da so se duhovniki morali začeti pečati s politikom? Ali morda ne ravno brezverni in hudobni časnikarji? Jeli morda krivo, če se duhovnik za resnico poteguje tudi s peresom? Ali morda grdobna Celjanka ne ve, da so že ranjki sv. Oče, kakor tudi zdajšnji poglavar sv. cerkve blagoslovili vse tiste, ki pišejo v katoliške časnike? Ranjki škof Ketteler iz Manjea so djali nekda: Ko bi sv. Pavel danes živel, bi tudi On po časnikih pisal. Brezštevilna katoliških škofov, med njimi tudi graški škof Zwerger, so naravnost opominjali svoje duhovnike, naj ne le v kat. časnike pišejo, ampak tudi skrbijo, da liberalnih listov katoliško ljudstvo ne bere, da se po njih ne pokvari. In duhovnik ne bo še le pri znanih freimavrerjih po zgledu Celjanke povpraševal, kaj mu veleja njegova dolžnost; zvest duhovnik se tudi od teh listov ne bo dal prestrašiti, da bodisi ustno, bodisi pismeno ljudstvo svari pred krivimi preroki, ki ga hočejo spraviti ob njegovo največje blago, ob vero — ob katoliško, ne freimavrsko vero — in ob narodno značajnost. Kakor hitro bodo prenehali brezverni politikarji se vtikate v verske in cerkvene reči ter se bodo pečali lepo z državnimi zadevami, ter skrbeli za ljudski blagostan; kakor hitro pustijo katoliški cerkvi prosto opravljati svojo službo, oskrbljevati cerkveno premoženje, izrežati mladino v duhu krščanstva, učiti, da je civilni zakon očitno pohujšanje itd. se tudi duhovnikom ne bo treba pečati s politikom. Kakor hitro nas kat. duhovniki brezverni časnikarji pri miru pusté, nam ne kradejo dobrega imena in poštenja ter ne zasmehujejo več skrivnosti sv. vere, se tudi duhovnikom ne bo treba po časnikih več braniti. In kakor hitro slovensko ljudstvo dobi svoje prirojene pravice v šoli in v uradu, da ne bo več v nevarnosti, se vtopiti v velikonemškem brzdu ter zgubiti svojo značajnost; takrat tudi duhovnikom ne bo treba več v listih potegovati se za ljudstvo, njim izročeno. Dokler bodo pa liberalne muhe napadale najsvetejše svetinje slovenskega naroda, tako dolgo so dolžni tudi zvesti duhovniki braniti z besedo in peresom, v družbi in v časnikih svete pravice svojega naroda, če nočejo postati njegovi izdajalci.

Iz Celovca. (Naš župan g. Jezernik), ime uže kaže, da je mož slovanske korenine, pride ob pamet, ako sedanja Taffejeva vlada še dalje

na krmilu ostane. Do sedaj kazal se je mož še precej mirnega in mislili smo, da je res vseskozi plemenit, a varali smo se. Nemški strah prevzel je našega prenemškega viteza tako zelo da s povzdignjenima rokama prosi nemško pevsko društvo naj za božjo voljo zapoje demonstrativno nemško pesen (das deutsche Lied). Radi privoščimo moževi nedolžno tako veselje in v prihodnje mu svetujemo, da bode vtis na poslušalce še večji, naj poklekne in solznimi očmi pevce prosi; ako pa bi ne mogel dobiti solz, naj se popred s čebulo pod očmi dobro namaže, da bodo solze tako obilno tekale, da jih bode mogoče vsaj kakega pol litra nabrati, katere hočemo v večem spomin našega nemškega viteza hraniti v tukajšnjem muzeji. Ako bi pa vjeli več kakor pol litra njegovih grenkih solz, bomo jih tudi poslali gori v „rajh.“ Mož pa čisla le nemške svoje brate, za nenemce, kateri sicer nemško govorijo, mu ne bije srce, posebno „Deutsch-krajnerjem“ ni kaj naklonjen, kar sledeča dogodka kaže. Pred nekaterimi leti prosil je učitelj, rodod Kranjec, za eno izpraznjenih učiteljskih služb na mestnej šoli celovske. Mož je imel izvrstna spričala, da med vsemi prosilci najboljše; vsi smo se nadejali, da mož službo gotovo dobi in smo mu uže srečo voščili. A človek obrača, velikonemec Jezernik pa obrne. V dotičnej seji, v kateri so se imele službe oddati, vstal je mož in viteško izrekel: „der Mann hat zwar sehr gute Zeugnisse, aber auch einen beachtenswerthen Fehler, er spricht nährlich kranerisch-deutsch (t. j. mož ima sicer prav dobra spričevala, a tudi veliko napako, on govori kranjsko-nemški) in mož službe ni dobil. Glejte vi „deutsch-krajnerji, kako čisla nemški vitez Jezernik vašo nemščino. Za nič mu je, pojdite in učite se od njega čiste nemščine, katero on tako lepo govori, kakor bi rožice sadil? Ker pa nas je v Celovci veliko Kranjcev, kateri deutsch-kranerisch govorimo, a precejšnjo svoto v mestno blagajnico celovško plačujemo, prosimo preuzvišenega gospoda nemškega viteza, naj se on nas usmili in za nas skrbi, da se bomo kmalu naučili tistega prelepega narečja, katerega on najraje sliši, da mu ne bode potreba še dalje poslušati našo neotesano nemščino, katero so nam v nemških šolah v glavo vbili. Kar vas je Krajncev bivajočih v Celovci, kličem vam: Nikar ne govorite dalje „kranerisch-deutsch“, posebno takrat ne, kedar je g. Jezernik blizu, lahko bi se prigodilo, da bi se mu v teh uže tako dovolj žalostnih časih zbog kranjske nemščine v glavi zmešalo in to bi bila strašna nesreča, svet bi se gotovo v kratkem podrl.“

a × b.

Iz Dobrne. (Cesarjev rojstni dan) smo zopet po zmožnosti slovesno obhajali. Že prejšnji dan so nam iz topliškega poslopja vibrirajoče zastave kot znamenje zmage tako rekoč v spomin klicale iz zgodovine našega cesarstva de-

janja, na katera se avstrijski državljani smejo s ponosom ozirati. Sovražne moči, ki jim je namen podreti „altar in tron“ niso skoro nikdar počivale in tudi sedaj ne mirujejo. Dokazov za to ni treba iskati le kje v daljni preteklosti; spomnimo se samo najnovejših dogodkov po raznih krajih Evrope, ob mejah mile nam domovine. Zunaj rodovine habsburške boš težko našel prestolje, ki bi še tako trdno stalo. Po drugih državah imajo prekucni dotične vladarje več ali manje v svojih kleščah; le med glavarji avstrijskih narodov in med rudečimi rovarji še ni bilo sprave, tem manje celo prijateljske zveze. Od tod izvira tudi po naših krajih nepretrgano vojskovanje in razburjenost duhov. Lačni zmaj še Avstrije doslej ni dobil v svoje smrtonosno žrelo. Ne da se sicer tajiti, da jej je sreče vgasevala ob raznih časih, vsled česar so jej obupljivi preroki napovedovali propad. Vendar Avstrija še živi, prestolje njenih vladarjev se je po nadlogah še le bolj vtrjevalo, ono stoji nepremaknjeno, ker še pogubni črv ni razjedel podlage, t. j. ljudstva. To opaziš o vsakej svečanosti, ki je v zvezi z rodovino biše habsburške; to se je razodevalo znova dne 18. avgusta letošnjega. Ko se je v predvečer razlagal grom možnarjev, nas je tudi blagi glas zvona „o večnej luči“ vabil, naj bi varstvu nebeske kraljice priporočali svojega dobrotljivega vladarja. Pozneje so številni topličarji in drugi gosti napravili „venček“ plesalcev. Sledeči dan je ob 9. uri bila slovesna služba božja, pri kateri sta se vdeleževala dva generala, namreč baron Klimburg in baron Szövinzbaza, potem cesarjev pobočnik ali „flügeladjutant“ grof Wolkenstein-Trostburg in več drugih imenitnih osebnosti vojaškega stanu, dalje razni uradniki, občinski in šolski odbor, učitelji z učenci in veliko število ostalih pobožnikov, to tujcev to domačinov. Poglavitne dele sv. meše je zraven zvonov naznanjalo tudi pokanje možnarjev. Proti večeru bila je tombola pod vedrim nebom, ki se je potem začelo oblačiti ter deževati, toda v kratkem se je popolnoma razjasnilo. Ščasoma je godba prišla z blizu 40 lampijoni. Dokler je ta svirala na prostem, so na hribčku spuščali rakete, a med drevjem je takozvani bengališki ogenj razširjal svetlobo v različnih barvah. Po odigranji cesarske pesmi si lahko sklenil svečanost, ako ti se ni zljubilo obiskati prijateljev in znancev pri zabavi, ki je za tem sledila.

Od Sotle. (Nemčurski blebeteči.) Čuditi se moramo, ako pomislimo, kaj so že vse dopisuni liberalnih listov, posebno „Cillier-Zeitunge“ na dan spravili. Sotlo so že v „deutsche Sotel“ spremeniti hoteli in zdaj se trudijo s preiskovanjem kaj, kdo in odkod da so Slovenci spodnje štajerski. Nek blebeteč, ki si domišljuje, da je zgodovinar in zemljepisec, je to v „Cill. Zeit.“ razlagal. On trdi namreč, da so na spodnjem Štajerskem prej sami Nemci prebivali, še le poznej, — kdaj?

tega on sam ne ve — je prišlo nekaj begunskih Serbov na spodnji Štajer, ki so potem deželo poslovenili. Kaj ne, dragi rojaki in vrli Slovenci spodnje Štajerski, ta človek, ki to trdi, mora pač občno in posebej še Štajersko zgodovino dobro razumeti, da se Bogu usmili. Sirota nevedna. Pojdi raji zajcem v gozde razlagat, od kod in kaj da so in pusti Slovence spodnje-štajerske na miru; oni so bili prej tukaj, kakor nemški kulturonosci. V zadnji polovici VI. stoletja p. Kr. so zasedli Slovenci vse dežele, v katerih še dandanašnji bivajo in razun teh še zgornje Koroško, Bistriško dolino (Pusterthal) na Tirolskem, zgornji Štajer, da celo nekatere kraje v gornji Avstriji. Da je to resnično, to nam pričajo še dandanašnji mnoga slovenska imena v sedaj nemških deželah. Trg Gröbmung na gornjem Štajerskem ima čisto slovensko ime, namreč: greben, Grebenik (Felsenkamm), ravno tako Graz, Gradec (die kleine Burg), Mura (der schwarze Fluss) Mürz, Murica (die kleine Mur) i. t. d. Trg Windisch Garsten na gornjem Avstrijskem in Windisch Matrey na Tirolskem nam dovolj jasno svedočita, da so bili Slovenci tudi v teh deželah naseljeni. Slovence germanizirati je začel prvi parski vojvoda Tesel (Tassilo † 788), ki si jih je leta 772 podvrget. Ponemčevanje se je še dolgo potem z dobrim vspedom nadaljevalo, posebno pod Karlom Velikim, iz katerega dobe imamo tudi ime Sachsenfeld, in pod Ljudovikom Nemškim. Še le poznej so vladarji sprevredeli, da Slovence dalje ponemčiti ni mogoče. In dandanes, ko so skoraj že vsi Slovenci vzbujeni in vsak s ponosom trdi, da je slovenske krvi, se pravi ponemčevati: bob ob steno metati. Vidiš zdaj, ti velikanski zgodovinar, od kod da so Slovenci spodnje — in Nemci gornje štajerski! Kdo je bil prej tukaj? Tako daleč te je že politični fanatizem in navdušenje za nemštvo spravilo, da misliš sebi, „Cillier Zeitung“ in njenim bralcem z grdimi lažmi vsaj malo iz zadrege pomoči. Mi Slovenci pa se ne bojmo svojih nasprotnikov, saj vidimo, kako slabi da so, in da z vsakim početjem in ravnanjem le sebe v brezno pogreznejo, iz kojega izlezti jim ni več mogoče. Ljubimo svojo drago domovino slovensko, koristimo ji, kolikor premorejo naše duševne in gmotne moči, in prepričani smemo biti, da se vresničijo Jenkove besede: Ko jaz v gomili črni bom počival, — In zelen mah raste nad menoj, — Veselih časov srečo bo užival — Imel bo jasne dneve narod moj. A. M.

Iz Šaleške doline. (Toča, vihar.) Preteklo noč 22. avgusta okolo dveh je prihrul strašanskih vihar s točo, kakoršnega se najstarejši ljudje ne spominjajo. Toča, jajče debelosti, je v malo minutah popolnoma vse obklesila: proso, ajdo, turšico, vso sadno dreve in vinograde. Ptice mrtve na tleh ležijo, posebno vrabci; okleščene veje in bilke proti nebu štrlijo! To je točino delo; vihar pa je drevesa polomil in poruval, hiše razkril, strehe odnesel, kozolce porušil in prestavil. Lovren-

čevega v Šaleku — še komaj postavljen — je po eni strani popolnoma odkril in za 2 metra prestavil, drugega nič; Jurijevega v Šaleku, Denčnikovega v Velenji, Vošnjakovega v Šostanji je pa podrli in tako zmečkali, da se posamezni deli ne dajo spoznati. Bilo je prav sodnemu dnevi podobno. Otroci so jokali, odrasčeni zdihovali in molili. Neka ženska je v istini misleč, da je že sodni dan, kakor je zadnji čas po časnikih bilo brati, strašno vpila in vganjala, da je vse sosede privabila in zdaj nori — sicer tudi prej ni bila pri čisti pameti. Žalostno zares!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Kakor blisk iz jasnega neba zadela je naše nemčurje in nemškutarje novica, da baje ministerstvo namerava jugoslovanskim deželam: Kranjske, Istri, Gorici, Dalmaciji postaviti posebnih narodnih referentov ali poročevalcev. Vsled tega bi n. pr. Štajerska dobila dva referenta, za Nemce jednega, pa za Slovence jednega in bi tako slovenski Štajer bil v marsičem upravno odcepljen od namestnije v Gradci. Dunajska „Presse“ trdi, da je vse izmišljeno. Mislimo pa, da vse ni gola domišljija. — Deželni zbori: dalmatinski, isterski in goriški zborujejo; štajerski in koroški prideta 14. sept. na vrsto. Dne 5. sept. je volitev deželnega poslanca v Mariboru, od sedaj se še ni oglasil noben kandidat. — Slovenci v Postojni so pri srenjskih volitvah propali. Znani nemški „Schulverein“ pošilja na vse strani po Slovenskem rogoviležev, zlasti profesorjev. Tako je profesor Ferik iz Gradca po Slov. goricah denarjev ponujal srenjam pa učiteljem, da bi slovensko deco ponemčevali. Večidel so mu povsod dali zaslužen breno. Toda naši poslanci naj tega ne pozabijo. — Ogenj je Kostanjevico na Kranjskem oškodoval, škoda je vcenjena na 10.000 fl. — Za Šlezijo namerava minister pravosodja dr. Pražak izdati ukaz, katerega se imajo vsi uradi držati ter česke in poljske vloge jednako sprejemati in reševati, kakor nemške. Za nas Slovence je podobnega ukaza krvavo treba. Za pogorelo česko gledališče je cesar daroval 20.000 fl., a njegov brat nadvojvoda Viktor 1000 fl. — V Gradci imajo v nedeljo 28. avgusta mali obrtniki štajerski shod, da se pogovorijo, česar jim je od strani države treba, da jih veliki kapital in fabrike popolnem ne uničijo. — Magjari se močno sedaj srdijo na Rumune pa tudi na Srbe in Slovake. Prvim očitajo, da roke spenjajo po ogerskih pokrajinah, srbskemu nadškofu v Belgradu pa, da baje s pomočjo ruskih denarjev Slované na Ogorskem ščuje zoper Magjare. — Hrvatski ban potuje po krajini ali granici, ki je sedaj spojena s Hrvatsko in Slavonijo. — Magjari imajo po ministru Szlavyyi sedaj prvo besedo v opravljanji Bosne in Hercegovini. No in ta mož hoče sedaj dognati, da bi dolgoletni sovražnik

Slovanov, italijanski rovar Lapenna, bil pozvan za civilnega načelnika vladinega v Sarajevo. To utegnejo Magjari še kedaj obžalovati; Slovan je vendar le človek. V Spljetu je prišlo med Italijani in Hrvati zopet do krvavih tepežev. Srbsko „omladino“ v Dubrovniku osnovati, je vlada prepovedala.

Vnanje države. Italijanski kralj je dolgo silil na to, da bi kot gost smel obiskati našega in nemškega cesarja in tako pomoči najti zoper Francoze, katerih se boji. Toda zastoj si je prizadeval. — Bavarski ministri so sami liberalci, a novo izvoljeni deželni zbor ima konservativno večino in jih ne bode trpel na ministerskih stolih. V Bismarkovej Nemčiji se ljudje čedalje bolj hudujejo na pohlepne in predrzne Jude. Razjarjeno ljudstvo začenja jih preganjati; najbolj zagovarjajo Jude liberalci. — Na Rusko je došel pruski minister Schleinitz in pravijo, da ima njegovo poslanstvo politične namere. — V Bolgarskem so pozvani konservativni možje v državni svet. — Turški žultan neče privoliti, da bi se avstrijsko-srbske seleznice podaljšale do turških. — Grki so zasedli uže polovico jim prepuščene turške dežele. Turki se pomikajo povsod mirno nazaj. — Sv. oče Leon XIII. bolehajo, vse reči v svojej palači dali so zapisati in zapisnik doposlali vsem vladam, da Italijani nič ne vzamejo, česar bi poznej jim ne trebalo vrnoti. — Francozi so pri novih volitvah izvolili skoro same republikance; Gambetti je se hudo godilo; v enem okraji je zmagal s 48 glasi, v drugem pa samo z enim. Je precej pobit. V Afriki se francoskim vojakom slaba godi, ker jih griža in tifus močno pobirata. Tudi so Arabi naskočili tabor in posekali 500 Francozov. V južnem Marokanskem buknila je krvava vstaja. — Angleški parlament je vendar dognal novo zemljiško postavo za tlačene Irce. Vendar ti ne pričakujejo kaj prida od nje in delajo v Ameriki zaroto zoper Angleže. Žugajo na enkrat s peklen-skimi mašinami uničiti vse angleško brodovje. Strah na Angleškem je velik. Papežu je baje francoska vlada ponudila Avignon, angleška pa otok Malto, da se tje preseli, če mu v Rimu ni več prestati.

Za poduk in kratek čas.

Nesrečni dnevi generala Szapary-ja v Bosni.

(Spisal po lastnej skušnji D. Živkov.)

VI. Na celem potu proti Gračanici so nas manjši ali večji oddelki Turkov napadali, tudi dvakrat pot zaprli. Vsakokrat je morala iti naša bramba pot čistit sovražnikov. Jaz sem bil takrat poveljnik čez naših 6 vozov, na katerih smo imeli vsakovrstne potrebne reči, kovačnice in drugo orodje, sedla, škornje, lekarno, blagajnico itd. Za stražo in drugo pomoč so mi bili pridjani naši obrtniki sedlarji, kovači, čevljarji in drugi, vsi brez

strelnega orodja samo s pijonirskimi sabljami orožani. Pred menoj pa je vozil stražmešter od 7. husarskega polka s svojimi vozi. On je imel nekoliko ljudi s karabini oborožanih. Pritožim se mu, v kakšni da sem zadregi. Hitro mi ponudi za me in moje ljudi karabinov, ktere je imel na vozi. Z veseljem sprejemem ponudbo in v trenutku smo bili oborožani in s patroni preskrbljeni. Potem smo svojo armado združili in si obljubili drug drugemu pomagati. Bilo nas je vseh skupaj ne 26 bataljonov, ampak 26 mož. Postavimo jih nekaj od spredaj, nekaj od zadej in ostale med najine voze. Celi dan smo srečno vozili. Pred nami in za nami je večkrat pokalo. Nekateri kmeti so konje in voze popustili in pobegnoli, nevem kam. Tudi nas je napadel oddelek turške druhali, okolo 40—50 mož, zvečer ob osmih in je počel iz nekega griča na desni strani na nas streljati. Kedar smo v malo sotesko prišli in so vozači slišali streljanje, zavozili so nam cesto, da ni mogel nihče naprej pa ne nazaj. Stražmešter je naprej odjahal ter mi ni mogel pomagati. Nas je bilo 19 mož in jaz poveljnik. Ker so bili vsi moji ljudje peš, sem tudi jaz svojega vranca k vozu privezal in se peš bojeval. Odgovorili smo nekolikokrat iz svojih karabinov, potem pa hoteli grič, na katerem so Turčini bili, silama vzeti. Prvokrat smo se, ker sta nam dva padla, morali umakniti za nek plot. Tam smo bili v dobrem zavetju in smo lahko po sovražniku, kateri se je iz hoste spustil, streljali. V drugem naskoku smo grič, na katerem so bili sovražniki, silama vzeli. Našli smo 7 mrtvih in težko ranjenih, 3 smo vlovili, lahko ranjeni in drugi so pobegnoli. Vjet starec potegne iz širokih hlač staro samokresno pištolo in hoče po enem naših ustreliti pa k sreči mu se prvokrat ni sprožila. To zagledavši potegnem meč in mu odbijem turban z glave, da je še nekaj čepinje v njem ostalo. Moral je biti bogateji od drugih, ker je bil snažniše oblečen in je imel prav lep handžar, kterega sem si osvojil. Handžar ima slonokosteno držalo z zlatom in srebrom vloženo; na robu sta bila dva dragocena kamna; brušen je bil, da bi se mogel z njim briti. On je zakrivil, da tudi njegova vjeta pajdaša nista več trave tlačila. Drugo orožje, med katerim ste bile dve angleški Martinovi puški, smo polomili. Zgubil sem dva lahko ranjena vojaka, ednega ranjenega slavonskega vozača in ednega konja.

Po storjenem delu nesemo naša ranjenca na voz in hitimo proti Gračanici. Do desete ure je se slišal tu in tam nekteri strel, potem se je pooblačilo in temna noč je vse zakrila, prijatelja in sovražnika. V kratkem je padal zdaten dež. Zavlečem se k enemu vozaču na voz pod plahto in zadremjem, da nisem znal, kedaj in kako daleč sem se mimo Gračanice peljal. V tabor smo dospeli ob dveh zjutraj.

Dne 12. avgusta, ko se predramim, bilo je solnce uže visoko ter zagledam, kako sem na

južni strani velikanskega tabora. Blizu mene je vihrala rumena zastava. Z velikimi črnimi črkami je bilo na njej zapisano: „Victualien-Colonne Nr. 20“. Na severni strani bila je videti druga, na kateri je bilo „Schlachtvieh-Colonne Nr. 20“ zapisano. Najprvle se k tej podam včerajšnjega mesa „fasat“, iz katerega smo si za zajutrak „gulaš“ skuhali. Ob sedmih je bil gotov, dišal mi pa je boljše kakor kedaj v Gradci ali Beči, ker v Gradci ali v Beči gotovo nisem bil nikdar tako lačen. Potem se je počivalo. Popoldne se grem z večimi v Spreco kopat. Tam naletim na starega prijatelja domorodca Janeza Ž—, s katerim sva se jako radovala, ker pri Szaparyjevi diviziji bilo je malo Slovencev, potem tudi redkev prijateljih.

Proti večeru smo se dva kilometra proti Gračnici nazaj pomaknili v utrjen tabor. Tam sem se vendar enkrat dobre vode napil, ker navadno smo pili deževnico, mlačno ali potočno vodo iz Spreče, ktera je bila pri Tuzli polna mrtvih.

(Dalje prih.)

Smešnica 34. Neki kmetič, ki je mnogokrat močno vinjen iz svoje gorice pozno v noč domu prišel, ter od žene hudo ozmerjan bil, se zopet enkrat dobro naliže in na potu obleži. Kar nastane v neki vesi ogenj, ter začne v plat zvona biti. Kmetič misleč, da ura bije, jame šteti, kako pozno da je, in šteje pet, deset, dvanajst, dvajset. Ves prestrašen vzdahne: „No Bog pomagaj, kaj bo? Tako pozno pa še nikoli ni bilo!“ Jamniški.

Razne stvari.

(G. France Pavlič) blag in zvest Slovenec imenovan je za c. k. oficijala pri poštnem uradu v Mariboru.

(Ponočna toča) sekala je 22. avg. ob 2. zgodaj po Šaleške dolini, dalje po Konjiškem okraju, zadela zlasti hudo sv. Dub, sv. Jernej, Sladko goro, in naпослед Rogački okraj. Škoda je zopet velika. Ubogi ljudje! Posekani gozdi se maščujejo s pošiljanjem uim.

(Šole razširili) in povekali za eden razred so v Hrastniku, na Ptujске gori, pri sv. Križi na Murskem polji, v Trbovljah in v Loki.

(Hudo zimo proročujejo) lovci, ker je staro-više polno cvetov do zadnjega vršiča.

(Znana „Cillier Zeitung“) tirja nemških mešnikov za spodnje štajerske Nemce. Tega ni treba, kajti vsak duhovnik pri nas ume nemški. Slovenci smo zelo zadovoljni, ako se jednako vsak profesor, uradnik, trgovec, špekulant itd. pri nas toliko slovenski nauči, kakor znajo naši mešniki nemški.

(Griža razsaja) hudo v mariborskem okraju: v Slivnici, Orehovi in Hotinji vasi, v Račah, Brezoli in Podovi.

(V Muti) so tamošnje fužine prodane in novi posestnik jih namerava povekšati.

(Preč. g. Dav. Kovačiču) je nekoliko boljše. Biva še v Gradci.

(Iz Dobrne) se nam poroča, da je dne 22. avg. ob dveh zjutraj toča letos že drugič klestila po Gorici in njenej okolici. Novocerkevsko pa tudi Vojniško faro do Škofljevesi — deloma Frankoljevo in Dramlje. Od Novocerkevске fare je le enemu delu, ki je proti Vitanju prizanašala. Bog pomagaj!

(Povabilo) k I. vesoljnej skupščini podružnice „Kmečki okraj Celjski“ domoljubne deželne in gospejne pripomočne družbe za Štajersko v Žavci dne 28. avgusta 1881 popoldne ob štirih v gostilnici „h kroni“. Dnevni red: 1. Oglašanje in sprejemanje udov proti vplačilu 2 goldinarjev letnega doprineska za l. 1881. 2. Poročilo dozdajnega odbora. 3. Volitev načelnika in načelnikovega namestnika. 4. Volitev odbora. 5. Predlogi o določbi kraja, kjer se naj najprvle sledeča vesoljna skupščina snide. 6. Seja novega odbora in volitva oskrbljevalcev. Ako k ovej vesoljnej skupščini 15 udov nebi bilo, katero število je po § 9 pravil potrebno k veljavnemu sklepanju, se za ta slučaj brez premembe kraja, dneva in dnevnega reda druga vesoljna skupščina ob petih popoldne razpisuje, pri kateri vsaktero število udov pravico veljavno sklepati ima. Osnovni odbor:

Lavoslav knez Salm-Reifferscheid.

Pavla baronica Hackelberg, Armin grof Wurmbbrand, roj. grofica Brigido.

Karol baron Puthon.

Karol Haupt.

Moric Schwarzenberg.

(Živinski in kramarski sejem) bode se vršil v pondeljek 29. avgusta, god obglavljenja sv. Ja neza krstitelja.

(Iz železnice skočil) je žandarjem hudobnež, ko so se peljali skoz tunel pri Črešnjevcah slov. bistriškega okraja.

(Znani Litijški Vestenek) bil je drugič tudi obsojen, ker je narodnjaka Lapajneto opsoval.

(Razpisane) so fare sv. Anton na Pohorji, Pernice, sv. Jernej v Razvanji, Skomri, Kebelj do 28. sept. t. l.

(„Cillier-Zeitung“) ovaja vladi Slovence in Hrvate, kakor da bi ti se utegnoli Rusom podmitati dati in avstrijskemu cesarju izneveriti. Nesramni list dobro vé, da je to žaljivo obrekovanje cesarju vselej zvestih Slovencev, a dela to nalašč, da peščico svojih čitateljev še huje razjari zoper nas! Sicer pa freimarerska Celjanka naj premišluje „svinčene podplate“ Kaisersfeldove in tiste trdnjake, katere je l. 1866 Bismark ogerskim freimaurerjem poslal, naj napravijo punt zoper našega cesarja!

Dražbe. 27. avgusta M. Kezmar v Ločji 3012 fl. 29. avg. Juri Žizek v gornji Radgoni, Jur. Sobotič v Stopreih 1160 fl. 30. avg. Marija Sluga v Rigoncih 500 fl. 31. avg. Jož. Golob 1565 fl. v Brežicah. 2. sep. Jur. Hodej 731 fl. v Kozjem, Franciška Ogrižek 1000 fl. v Rogaci. 3. septembra Fr. Hajnžičeva zapuščina v Wurmatu 636 fl.

Loterijne številke:

V Trstu 20. avgusta 1881: 28, 33, 57, 65, 45.

V Linci " " 56, 86, 32, 40, 47.

Prihodnje srečkanje: 3. septembra 1881.

Najnovější kurzi na Dunaji.

Papirna renta 77.60 — Srebrna renta 78.35 — Zlata renta 94.20 — Akcije narodne banke 836.— — Kreditne akcije 352.— 20 Napoleon 9.34 — Ces. kr. cekini 5.55 —

Pri F. Kapusi v Celji

dobi se **100 kilo mavca za fl. 1.60**, kdor hitro po njega pride, da mi čez zimo ne ostane v zalogi.

2—2

Učiteljska služba

na dvorazredni ljudski šoli v Tinjah z dohodki IV. razreda in prostim stanovanjem se razpisuje.

Prošnje se imajo poslati do 15. septembra t. l. krajnemu šolskemu svetu v Tinjah.

Okrajni šolski svet v Slovenski Bistrici

due 10. avgusta 1881.

2—3

Predsednik: **Pavič**.

2—3

Razglas.

Po ces. kralj. okrajnej sodnji Mariborskeje lev. dravs. pobjež. se naznanja:

Vsled prošnje Pauline plem. Zergollern, omožene Ueberschwinger, Rudolfa plem. Zergollern in Flore plem. Zergollern dovoljena je prostovoljna sodnijska dražba njih vinograda gorsk. st. 427 ad Freidenek, ležečega v občini Rosbach in Krčovina, in odločen je za izvršitev dražbe kot edini obrok dan 12. septembra 1881, dopoldan od 10 do 12 ure na mestu posestva v Rosbahu, s tim pristavkom, da se posestvo ne bo oddalo pod ceno 13.000 fl., da so upnikom vknjiženim na posestvu brez obzira na znesek kupnine pridržane njih zastavne pravice, da ima vsak licitant položiti kot vadium 2000 fl., in da so lastniki posestva pridržali si potrjenje prodaje, tako, da bode se cela prodaja za neizvršeno imela, ako je le eden izmed lastnikov v osmih dnevih ne potrdi.

Dražbene pogoje, zemljiščno-knjižni in katastralni izpis more vsakdo pri tej ces. kralj. sodnji čitati.

C. kr. okrajna sodnja Mariborska l. dr. pobjež.

6. avgusta 1881.

Na prodaj!

Mlin na 4 tečaje zravno stope in žaga pri stanovitni tekoči močni vodi Voglajni, vse dobro vtrjeno in vredjeno poslopje, dve hiši, hlevi za raznovrstno živino, kovačnica in kozolc, poleg več oralov zemljišča na lepi legi, tri četure od mesta Celje v Teharjah, čisto blizu velike ceste, železnice in Štorske železne fabrike.

Še bolj na tenko je zvedeti pri meni lastnici vel. posestva v Teharjah, Bukovi žlaki, h. št. 10.

1—3

Maria Rebou.

Imam na prodaj vsake sorte žganja in Rosoglie od 28 kr. liter naprej. Kdor 5 litrov skupaj kupi, dobi še cenejše.

Tudi vzamem pridnega fanta za učenca.

Celje 10. avgusta 1881.

2—4

France Kapus.

3—3

Učenca

ki je slovenskega in nemškega jezika zmožen in dobro izšolan sprejme v kupčijo s vsake robe blagom

Tomaž Mikl

trgovce

pri sv. Marjeti pod Ptujem.

Nove bukve so prišle ravnokar na svetlo z imenom:

„Lurška mati Božja.“

Preložene so iz francoskega po g. Henriku Lasserre. V njih je popisano, kako se je mati Božja prikazovala v Lurdu pred nekoliko leti, in kako so se potem godili in se še godé čudeži. — Veljajo mehko vezane 1 fl., v polplatnu 1 fl. 20 kr., v polusnji 1 fl. 25 kr., in vse v platnu 1 fl. 40 kr. Po pošti 10 kr. več. Kdor vzame 10 iztisov, jih dobi poštnine prosto.

Prodaja jih prelagatelj **Franjo Marešič**, kaplan v Šentvidu nad Ljubljano in katoliška bukvarna v Ljubljani.

3—6